

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce

w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Front

Protokolant: Piotr Jąloza

przy udziale działającego w mieniu Podlaskiego Urzędu Celno – Skarbowego w Białymstoku st. rachm. celnego A. G.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 21 sierpnia i 13 listopada 2017 r. w Hajnówce

sprawy:

1) Z. R., syna B. i H. z domu R., urodzonego w dniu (...) w W.

oskarżonego o to, że:

w okresie od dnia 20 lipca 2015 r. do dnia 4 listopada 2015 r. w H., faktycznie wykonując czynności związane ze sprawami gospodarczymi i finansowymi na rzecz firmy (...) spółki z o.o. z siedzibą w W., al. (...), urządził wbrew przepisom art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych, bez wymaganej koncesji i w miejscu do tego nieprzeznaczonym, gry w celach komercyjnych na automatach: (...) nr (...), (...) bez numeru oraz (...) nr (...) w ten sposób, że działając w imieniu firmy (...) spółki z o.o. zawarł umowę z dnia 20.07.2015 r. z prowadzącym działalność w lokalu przy ul. (...) w H., na podstawie której wynajął powierzchnię lokalu i zapewnił wstawienie do niego w/w urządzeń, udostępnianych do publicznego korzystania, gdzie gry na tych automatach zawierały element losowości i umożliwiały wygrane pieniężne,

to jest o przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 kks w zw. z art. 9 § 3 kks w zw. z art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych,

2) R. C., syna Z. i A. z domu Ż., urodzonego w dniu (...) w J.

oskarżonego o to, że:

w okresie od dnia 20 lipca 2015 r. do dnia 4 listopada 2015 r. w H., działając w zamiarze, aby Z. R., faktycznie wykonując czynności związane ze sprawami gospodarczymi i finansowymi na rzecz firmy (...) spółki z o.o. z siedzibą w W., al. (...), dokonał przestępstwa skarbowego określonego w art. 107 § 1 kks, polegającego na urządzaniu bez wymaganej koncesji i w miejscu do tego nieprzeznaczonym gier na automatach w celach komercyjnych wbrew przepisom art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych, ułatwił jego popełnienie w ten sposób, że na podstawie umowy z dnia 20.07.2015 r. wynajął powyższej spółce powierzchnię w prowadzonym przez siebie lokalu przy ul. (...) w H. i umożliwił wstawienie w nim automatów: (...) nr (...), (...) bez numeru oraz (...) nr (...), udostępnianych do publicznego korzystania, gdzie gry na tych automatach zawierały element losowości i umożliwiały wygrane pieniężne, przy czym czynu tego dopuścił się mając ograniczoną w stopniu znacznym zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i kierowania swoim postępowaniem,

to jest o przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 kks w zw. z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 20 § 2 kks w zw. z art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych

o r z e k a:

I. oskarżonych Z. R. i R. C. uznaje za winnych popełnienia zarzucanych im czynów i za to:

a) Z. R. na podstawie art. 107 § 1 kks w zw. z art. 9 § 3 kks skazuje, zaś na podstawie art. 107 § 1 kks wymierza mu karę grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych, przyjmując, że jedna stawka dzienna grzywny jest równoważna kwocie 100 (stu) złotych,

b) R. C. na podstawie art. 107 § 1 kks w zw. z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 20 § 2 kks w zw. z art. 11 § 2 kks skazuje, zaś na podstawie art. 11 § 2 kks odstępuje od wymierzenia kary,

II. na podstawie art. 29 pkt 1 kks w zw. z art. 30 § 1 i 5 kks orzeka przepadek dowodów rzeczowych w postaci, szczegółowo opisanych w wykazie dowodów rzeczowych nr 1 pod poz. 1-6 (k. 554 akt sprawy), w postaci trzech automatów do gier oraz zabezpieczonych w nich środków pieniężnych, a przechowywanych w magazynie Urzędu Celnego w B. za pokwitowaniem PL/MF/ (...) oraz znajdujących się na koncie sum depozytowych Izby Celnej w B. za pokwitowaniem PL/MF/ (...), PL/MF/ (...), PL/MF/ (...), PL/MF/ (...), PL(...)

III. na podstawie art. 31 § 5 kks zarządza zniszczenie podlegających przypadkowi automatów do gier,

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego A. B. kwotę 921,60 (dziewięciuset dwudziestu jeden złotych sześćdziesięciu groszy) złotych powiększoną o kwotę należnego podatku VAT w wysokości 23 % w kwocie 211,97 (dwustu jedenastu złotych dziewięćdziesięciu siedmiu groszy) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu

V. zasądza od oskarżonego Z. R. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.000,00 (jednego tysiąca) złotych tytułem opłaty i obciąża go pozostałymi kosztami sądowymi do kwoty 2.760,00 (dwóch tysięcy siedmiuset sześćdziesięciu) złotych,

VI. oskarżonego R. C. zwalnia od kosztów sądowych, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt VII K 92/17

UZASADNIENIE

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. C. w dniu 16 czerwca 2015 roku wynajął jeden z lokali usługowych w budynku przy ul. (...) w H.. W dniu 20 lipca 2015 r. część powierzchni użytkowej wynajął (...) spółce z o.o. z siedzibą w W., w imieniu której działał Z. R., będący najpierw jej prezesem, a następnie prokurentem. Na podstawie tej umowy do lokalu wstawiono trzy automaty do gier: (...) o nr (...), (...) bez numeru oraz (...) o nr (...). Lokal, głównie wieczorami odwiedzały bliżej nieustalone osoby. W dniu 4 listopada 2015 r. funkcjonariusze Służby Celnej dokonali przeszukania lokalu. Na podstawie eksperymentu polegającego na odtworzeniu przebiegu gry stwierdzili, że urządzenia zawierają element losowości, w związku z czym działalność związana z urządzaniem gier wymaga uzyskania koncesji, której ani R. C., ani (...) spółka z o.o. nie posiadali. Automaty do gier zostały zatrzymane w celu poddania ich dokładniejszym badaniom. W wyniku oględzin i badań potwierdzono wstępne ustalenia co do losowego charakteru gier.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

wyjaśnień oskarżonych: Z. R. (k. 564-565), R. C. (k. 661-662, 734-735), zeznań świadków: J. P. (k. 69-71, 281-283, 711), K. P. (k. 224-226, 711v), M. W. (k. 193-195), T. B. (k. 228-229, 712), M. S. (k. 44-441, 712) oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie, w szczególności: protokołów z przebiegu przeprowadzonego w drodze eksperymentu

procesowego doświadczenia odtworzenia przebiegu gry na urządzeniach elektronicznych (k. 1-3, 4-6, 7-9), protokołu przeszukania (k. 11-15), umowy najmu części powierzchni użytkowej (k. 16), protokołów oględzin (k. 17-18, 19-20, 21-22, 77-78, 82-83, 89-90), kserokopii umowy najmu lokalu (k. 72-73), materiału poglądowego (k. 79-81, 84-88, 91-95), sprawozdań z badań automatów (k. 175-180, 181-186, 187-191), kserokopii umów sprzedaży urządzeń (k. 369-373), odpisów prawomocnych wyroków (k. 490, 507-517, 519-520, 522-538, 575, 577, 579, 644-647, 650-653, 670), raportu z analizy kryminalnej wraz z płytą CD (k. 250-270), informacji z KRK (k. 463-464, 550-552), opinii sądowo-psychiatrycznej dot. R. C. (k. 470-473), danych osobopoznawczych (k. 501, 502, 568, 640, 672, 673), wykazu dowodów rzeczowych (k. 554), dokumentacji medycznej R. C. (k. 453-454, 717-731) oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie.

Oskarżony Z. R. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. W trakcie postępowania przygotowawczego odmówił składania wyjaśnień. Przyznał jedynie, że w lipcu 2015 roku pełnił funkcję prezesa, a następnie prokurenta firmy (...) sp. z o.o.”.

Natomiast oskarżony R. C. miał niewielkie rozeznanie w całej sprawie. Nie był w stanie jednoznacznie stwierdzić, czy zrozumiał postawiony mu zarzut. Nie pamiętał, czy zdarzenie takie miało miejsce, a także nie potrafił określić, czy do popełnienia zarzucanego czynu się przyznaje. Na rozprawie oświadczył, że nie pamięta zdarzeń z okresu objętego zarzutem. Wyjaśnił, że nie kojarzy okoliczności zawarcia umowy o najem części powierzchni lokalu oraz że często mylą mu się nazwiska, zdarzenia, fakty. Na podstawie opinii sądowo-psychiatrycznej ustalono, że zachowanie oskarżonego wynika z dysfunkcji psychicznych o podłożu organicznym, tj. organicznego zaburzenia osobowości i zachowania, stwierdzonego u niego kilkanaście lat wstecz.

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności popełnienia przestępstwa i wina sprawcy w osobie Z. R. nie budziły żadnych wątpliwości. Sąd uznał go winnym tego, że w okresie od dnia 20 lipca 2015 r. do dnia 4 listopada 2015 r. w H., faktycznie wykonując czynności związane ze sprawami gospodarczymi i finansowymi na rzecz firmy (...) spółki z o.o. z siedzibą w W., al. (...), urządził wbrew przepisom art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych, bez wymaganej koncesji i w miejscu do tego nieprzeznaczonym, gry w celach komercyjnych na automatach: (...) nr (...), (...) bez numeru oraz (...) nr (...) w ten sposób, że działając w imieniu firmy (...) spółki z o.o. zawarł umowę z dnia 20.07.2015 r. z prowadzącym działalność w lokalu przy ul. (...) w H., na podstawie której wynajął powierzchnię lokalu i zapewnił wstawienie do niego w/w urządzeń, udostępnianych do publicznego korzystania, gdzie gry na tych automatach zawierały element losowości i umożliwiały wygrane pieniężne. Ponadto na podstawie zebranego materiału dowodowego Sąd uznał winnym R. C., tego że w okresie od dnia 20 lipca 2015 r. do dnia 4 listopada 2015 r. w H., działając w zamiarze, aby Z. R., faktycznie wykonując czynności związane ze sprawami gospodarczymi i finansowymi na rzecz firmy (...) spółki z o.o. z siedzibą w W., al. (...), dokonał przestępstwa skarbowego określonego w art. 107 § 1 kks, polegającego na urządzaniu bez wymaganej koncesji i w miejscu do tego nieprzeznaczonym gier na automatach w celach komercyjnych wbrew przepisom art. 2 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych, ułatwił jego popełnienie w ten sposób, że na podstawie umowy z dnia 20.07.2015 r. wynajął powyższej spółce powierzchnię w prowadzonym przez siebie lokalu przy ul. (...) w H. i umożliwił wstawienie w nim automatów: (...) nr(...), (...) bez numeru oraz (...) nr (...), udostępnianych do publicznego korzystania, gdzie gry na tych automatach zawierały element losowości i umożliwiały wygrane pieniężne, przy czym czynu tego dopuścił się mając ograniczoną w stopniu znacznym zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i kierowania swoim postępowaniem.

Sąd wydając taki, a nie inny wyrok wziął pod uwagę zebrany w sprawie materiał dowodowy, który w wyczerpujący sposób ukazał winę oskarżonych. J. P. w swych zeznaniach (k. 69-71, 281-283, 711) stwierdził, iż faktycznie wynajmował R. C. lokal nr (...) przy ul. (...) w H.. Przedstawił na to stosowne pismo w postaci umowy najmu z dnia 16 czerwca 2015 roku (k. 72). Ponadto zeznał, iż nie widział w ww. lokalu automatów do gier, ponieważ nie wnikał w zakres prowadzonej działalności w wynajmowanych lokalach, natomiast przyznał, iż dowiedział się o nich dopiero gdy Urząd Celny wynosił je z lokalu. Oskarżony R. C. kontaktował się z nim tylko raz w związku z koniecznością naprawy zamka w drzwiach.

Podobnie też żona J. K. P. zeznała (k. 224-226, 711v), iż nie wchodziła nigdy do środka wynajmowanego przez R. C. lokalu w związku z czym nie wiedziała o znajdujących się tam automatach do gier. Natomiast sprawy finansowe związane z najmem załatwiał jej ojciec.

Kolejno w charakterze świadka zeznawał T. B. (k. 228-229, 712), który serwisował urządzenia do gier na zlecenie R. C.. Stwierdził on, iż nie zna Z. R. a wszelkie sprawy załatwiał z R. C., który to płacił mu za usługi. To bowiem R. C. kontaktował się z firmą (...) oraz innymi zajmującymi się urządzeniem gier na automatach, a świadek nie wnikał czyją własność stanowiły ów automaty. Na potwierdzenie tych faktów Izba Celna w B. sporządziła raport z analizy kryminalnej, tj. połączeń telefonicznych jakie wykonywał świadek (k. 250-270). Z ww. raport nie wynika, aby kontaktował się on z drugim oskarżonym – Z. R..

W toku postępowania karnego została także przesłuchana w charakterze świadka M. S. (k. 440-441, 712), która przez dwa lata pełniła funkcję prezesa firmy (...) sp. z o.o. Pełniła ona w niej funkcje wyłącznie reprezentacyjne. Zeznała ona, iż w 2015 roku sprzedała swoje udziały Z. R., natomiast po sprzedaży nie miała już żadnych kontaktów z ów spółką. Na rozprawie głównej w dniu 21 sierpnia 2017 roku zeznała także, iż przeciwko niej toczyło się wiele spraw, ale w żadnej z nich nie została skazana.

W czasie trwania postępowania przygotowawczego został przesłuchany funkcjonariusz celny M. W. (k. 193-195), który dokonywał przeszukania w lokalu R. C. w dniu 4 listopada 2015 roku. W trakcie przeszukania (k. 11-15) ujawnił on trzy automaty do gier, wobec czego postanowił o dokonaniu eksperymentu kontrolnego, aby stwierdzić czy znajdujące się w lokalu automaty do gry to urządzenia zręcznościowe, czy też gry na nich zawierają element losowości. Z ww. czynności sporządzono protokoły (k. 1-3, 4-6, 7-9), z których wynika, iż „poddane kontroli urządzenie jest urządzeniem elektronicznym”, „gry na urządzeniach organizowane są w celach komercyjnych”, „gry na urządzeniu mają charakter losowy” – co w konkluzji doprowadziło do jednoznacznego wniosku: „urządzenie poddane kontroli umożliwia rozgrywanie gier na automacie w rozumieniu art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U.2015, poz. 612 ze zm.). Podmiot kontrolowany nie posiadał przewidzianego prawem zezwolenia lub koncesji na prowadzenie tego rodzaju gier na ww. urządzeniu”. Podczas przeprowadzonych czynności służbowych dokonano także oględzin automatów, z których to sporządzono protokoły na tę okoliczność (k. 17-18, 19-20, 21-22).

Powyższe okoliczności przedstawione przez świadka M. W. znajdują odzwierciedlenie w protokołach oględzin uzupełniających wykonanych wraz ze zdjęciami fotograficznymi w postaci materiału poglądowego załączonego do akt sprawy (k. 77-78, 82-83, 89-90, 79-81, 84-88, 91-95). Dodatkowo Izba Celna w B. jako organ nadrzędny nad Urzędem Celnym, wykonała badania maszyn (...) o nr (...), (...) bez numeru oraz „H. S. o nr (...) w Wydziale Laboratorium (...) (k. 175-180, 181-186, 187-191). Ze sprawozdań z badań jednoznacznie wynika, iż „rozgrywane gry na automacie mają charakter losowy zawierając jednocześnie element losowości”, „prowadzone na urządzeniu gry mają charakter losowy, a uzyskiwane wyniki gry są nieprzewidywalne i niezależne od woli i zręczności gracza”. Powyżej przywołane cechy automatów do gier mają znaczenie przy ocenie znamion czynu zabronionego z art. 107 § 1 kks o czym w dalszej części uzasadnienia.

Końcowo stwierdzić należy, iż na podstawie umowy najmu części powierzchni użytkowej w lokalu położonym w H. przy ul. (...) z dnia 20 lipca 2015 roku (k. 16) zawartej pomiędzy firmą (...) sp. z o.o. a R. C. zainstalowano w ww. lokalu automaty do gier. W dniu zawarcia umowy prezesem zarządu, a jednocześnie osobą która zgodnie z art. 9 § 3 kks faktycznie zajmowała się wykonywaniem spraw gospodarczych osoby prawnej był oskarżony Z. R.. Ponadto z zebranego materiału dowodowego wynika, iż firma (...) sp. z o.o. w 2015 roku dysponowała automatami do gier hazardowych. Świadczy o tym umowa zawarta w dniu 15 października 2015 roku przez reprezentującego ww. firmę (...) z firmą (...) sp. z o.o. dotycząca sprzedaży 64 automatów do gier rozmieszczonych w 30 punktach na terenie całego kraju (k. 369-373).

W trakcie trwania dochodzenia wyszła na jaw choroba oskarżonego R. C., na dowód czego skompletowano stosowną dokumentację medyczną (k. 453-454, 717-731). Oskarżony choruje na zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem mózgu prawdopodobnie na skutek zatrucia kokainą i przewlekłym nadużywaniu anaboliików w 2003

roku. Wielokrotnie w jego historii choroby pojawia się stwierdzenie, iż ma on zaburzenia pamięci, koncentracji, nadmierną nerwowość i drażliwość. Natomiast z opinii sądowo-psychiatrycznej (k. 470-473) wynika, iż oskarżony „wykazał się nieznajomością treści zarzucanego mu czynu”. Lekarze psychiatrzy stwierdzili, iż „z powodu dysfunkcji psychicznych o podłożu organicznym, w szczególności obniżonej zdolności rozumienia norm i konsekwencji swych działań, obie dyspozycje poczytalności były u niego ograniczone w stopniu znacznym”. Końcowo zaopiniowano, iż oskarżony R. C. miał ograniczoną zdolność w stopniu znacznym rozpoznania znaczenia czynu oraz kierowania swoim postępowaniem, tj. podlega on reżimowi art. 11 § 2 kks.

Przepis artykułu 107 § 1 kodeksu karnego skarbowego stanowi: „kto wbrew przepisom ustawy lub warunkom koncesji lub zezwolenia urzędu lub prowadzi gry hazardowe, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie”. W niniejszym przepisie grami hazardowymi, zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, są m.in. gry na automatach. Te natomiast zgodnie z brzmieniem art. 2 ust. 3 są „grami na urządzeniach mechanicznych, elektromechanicznych lub elektronicznych, w tym komputerowych oraz gry odpowiadające zasadom gier na automatach zarządzane przez sieć Internet o wygrane pieniężne lub rzeczowe, w których gra zawiera element losowości”. Powyżej wskazano trzy elementy, które musi zawierać gra na automatach, aby można było o niej powiedzieć. Powyżej przedstawiono protokoły oględzin zatrzymanych w trakcie przeszukania w lokalu przy ul. (...) w H. maszyn, które ww. warunki spełniają. Mianowicie, eksperci z Wydziału Laboratorium (...) po dokonaniu badań, stwierdzili iż wszystkie trzy automaty, tj. (...) o nr (...), (...) bez numeru oraz „H. S. o nr (...) są urządzeniami elektronicznymi, prowadzenie na nich gier umożliwia uzyskanie wygranej rzeczowej w postaci punktów pozwalającej na przedłużenie gry bez konieczności wpłaty stawki za udział w grze, a przebieg gry ma charakter losowy bowiem uzyskiwane wyniki gier są nieprzewidywalne i niezależne od woli ani od zręczności grającego. Tym samym stwierdzono, że gry prowadzone na automatach zawierają się w definicji gier na automatach, określonej w art. 2 ust. 3 przedmiotowej ustawy. Niewątpliwie też, ustawienie w lokalu usługowym za który właściwie płacił Z. R. (kwota którą płacił R. C. za najem odpowiada kwocie którą R. C. płacił za lokal J. P.; patrz: umowy najmu) automatów do gier, odpowiadało definicji „urządzenie”. „Urządzenie gry lub zakładu” obejmuje czynności niezbędne do rozpoczęcia określonej działalności (zob. V. Konarska-Wrzosek, T. Oczkowski, J. Skorupka, Prawo i postępowanie karne skarbowe, s. 323). Chodzi zasadniczo o zaprowadzenie czy uruchomienie działalności hazardowej w określonym miejscu, stąd też można zgodzić się z poglądem, że urządzenie gier i zakładów poprzedza czasowo ich „prowadzenie”, to ostatnie bowiem dotyczy działalności już „urządzonej” (zob. P. Kardas, G. Łobuda, T. Razowski, Kodeks karny skarbowy, s. 827). W tym ujęciu „urządzić” grę oznacza mniej więcej tyle, co ją zorganizować, czyli doprowadzić do tego, aby mogła się odbyć [L. Wilk , J. Zagrodnik , Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa].

W zakres znamion czynu zabronionego wchodzi urządzenie gier „wbrew przepisom ustawy”. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1 („działalność w zakresie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości i gier na automatach może być prowadzona po uzyskaniu koncesji na kasyno gry”) oraz art. 14 ust. 1 („urządzenie gier cylindrycznych, gier w karty, w tym turniejów gry w pokera, gier w kości oraz gier na automatach jest dozwolone wyłącznie w kasynach gier na zasadach i warunkach określonych w zatwierdzonym regulaminie i udzielonej koncesji lub udzielonym zezwoleniu”) ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych. Nie przedstawiono bowiem żadnej koncesji czy zezwolenia na działalność w zakresie gier na automatach, a lokal wynajmowany przez R. C., a następnie jego podnajmowana część przez Z. R., nie został zarejestrowany jako kasyno gry.

Oskarżony Z. R. niewątpliwie jako prezes firmy (...) sp. z o.o., a następnie jej prokurent samodzielny odpowiada za popełnienie przestępstwa z art. 107 § 1 kks, zaś jego odpowiedzialność wynika z art. 9 § 3 kks: za przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe odpowiada, jak sprawca, także ten, kto na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi, osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej. Zdaniem SN, pojęcie „zajmowania się” sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi, o którym mowa w art. 9 § 3 KKS może być rozumiane ogólnie, bez konieczności wskazania, że konkretne czynności (obowiązki) powierzone zostały konkretnej osobie (zob. wyr. SN z 2.7.2002 r., IV KK 164/02, OSP 2004, Nr 4, poz. 44 z głosem T. Oczkowskiego). Teza wskazanego

wyroku brzmi: "skoro zarząd spółki prowadzi sprawy tej spółki, a pracami zarządu kieruje jego prezes, to jeżeli nie powierzono spraw spółki jako płatnika podatku od wynagrodzeń osób fizycznych (zaliczek na ten podatek) innemu z członków zarządu albo kierownikowi innej komórki organizacyjnej tej firmy, prezes zarządu spółki jest tą osobą, która zajmuje się jej sprawami gospodarczymi w powyższym zakresie, jeżeli nie dojdzie do wskazania stosownie do art. 31 OrdPod (...) innej jeszcze osoby odpowiedzialnej za czynności spółki jako płatnika podatku".

Wymierzając karę oskarżonemu Z. R. Sąd kierował się przede wszystkim dyrektywami zawartymi w art. 13 § 1 kks: wymierzając karę, środek karny lub inny środek, sąd uwzględnia w szczególności rodzaj i rozmiar ujemnych następstw czynu zabronionego, rodzaj i stopień naruszenia ciężącego na sprawcy obowiązku finansowego, jego motywację i sposób zachowania się, właściwości i warunki osobiste, sposób życia przed popełnieniem czynu zabronionego i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza gdy czynił starania o zapobieżenie uszczupleniu należności publicznoprawnej lub o jej późniejsze wyrównanie. Różnice pomiędzy KK a KKS w tym zakresie polegają po pierwsze na tym, że art. 53 § 2 KK wymienia najpierw okoliczności podmiotowe (motywację), natomiast art. 13 § 1 KKS eksponuje przedmiotowe, tj. rodzaj i rozmiar ujemnych następstw czynu zabronionego [L. Wilk, J. Zagrodnik, Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016].

Sąd bierze pod uwagę także dyrektywy wymienione w art. 12 § 2 kks: sąd wymierza karę, środek karny lub inny środek według swego uznania, w granicach przewidzianych przez kodeks bacząc, aby ich dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które mają one osiągnąć w stosunku do sprawcy, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Mając powyższe przesłanki na uwadze, Sąd wymierzył Z. R. karę grzywny, która to stanowi wystarczającą dolegliwość dla oskarżonego. W przedmiotowych automatach znaleziono bowiem niewielkie kwoty pieniężne, tj. łącznie 578 złotych, w związku z czym oskarżony nie osiągał ze swojego procederu wysokich sum pieniężnych. Ponadto w (...) lokalu nie zainstalowano dużej ilości maszyn w związku z czym odwiedzała go mała ilość osób, jedynie wieczorami. Orzeczenie w stosunku do oskarżonego wnioskowanej przez oskarżyciela publicznej kary 3 miesięcy pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem na okres 2 lat stanowiłaby zbyt wysoką dolegliwość za zarzucany mu akt oskarżenia czyn. Uzasadnienie takiej decyzji wyraża się przede wszystkim w poglądach doktryny co do wymiaru kary wobec sprawców przestępstw skarbowych. Kary za przestępstwa skarbowe zostały w art. 22 § 1 KKS zestawione, podobnie jak w art. 32 KK według abstrakcyjnie ujmowanego stopnia ich dolegliwości, począwszy od kary najłagodniejszej. Przyjmuje się, że ów układ kar nie jest dziełem przypadku, przeciwnie – wyraża ustawowe priorytety w wyborze rodzaju kary będące wyrazem określonej filozofii karania (zob. Zoll, Komentarz, s. 548). Także więc z układu kar w KKS można wyczytać priorytet represji ekonomicznej, zresztą zupełnie w tej dziedzinie naturalny, albowiem dostosowany do charakteru deliktów skarbowych i odpowiadający postulatowi analogii między przestępstwem a karą, według których sprawca zostaje dotknięty w tej sferze, w której mieścił się jego zewnętrzny czyn i jego psychiczna motywacja (zob. np. S. Cieślak, Grzywna, s. 68; L. Gardocki, O relacji między typem przestępstwa, s. 129 i n.). Trafny jest pogląd, że zasada priorytetu represji ekonomicznej znajduje głębokie uzasadnienie zarówno w płaszczyźnie odpłaty, jak i w płaszczyźnie utylitarnej i dobrze służy realizacji wszystkich założonych w art. 12 § 2 KKS celów kary (V. Konarska-Wrzosek, Dyrektywy wyboru kary, s. 182) [L. Wilk, J. Zagrodnik, Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016].

Mimo że uzasadnienie KKS głosiło, że przejście w odniesieniu do przestępstw skarbowych na system stawek dziennych ma m.in. zapewnić dostosowanie tej kary do możliwości płatniczych konkretnego skazanego i ograniczyć znacznie fiskalizm grzywny, to zwraca uwagę po pierwsze fakt, że górna granica liczby stawek dziennych grzywny jest w KKS dwukrotnie wyższa, niż w KK (zob. art. 23 § 1 KKS i art. 33 § 1 KK), nieporównanie też szersze są w KKS granice, w jakich ustala się wysokość stawki (zob. art. 23 § 3 KKS i art. 33 § 3 KK). Wreszcie KKS nie zawiera odpowiednika ani nie recypuje przepisu art. 58 § 2 KK zakazującego orzekania grzywny, jeżeli dochody sprawcy, jego stosunki majątkowe lub możliwości zarobkowe uzasadniają przekonanie, że sprawca grzywny nie uiszczy i nie będzie jej można ściągnąć w drodze egzekucji. Należy jednak zauważyć, że w KKS większość czynów zagrożona jest wyłącznie grzywną. Wreszcie trafny jest pogląd, iż przepisy KKS dają sądowi możliwość będącą zarazem obowiązkiem orzeczenia grzywny

w takich rozmiarach, aby skazany był w stanie obiektywnie ją zapłacić (zob. Bogdan, Nita, Radzikowska, Światłowski, Komentarz, s. 77). Można powiedzieć, że regulacja art. 58 § 2 KK uznawana zresztą przez niektórych autorów w powszechnej karnistyce za "zbyt idealistyczną i nieprzystającą do aktualnej rzeczywistości" (zob. A. Marek, Problemy regulacji prawnej, s. 18) nie przystawałaby do rzeczywistości karnoskarbowej, stawiając sądy niejednokrotnie w obliczu niemożności orzeczenia jakiegokolwiek kary [L. Wilk, J. Zagrodnik, Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016].

Kara pozbawienia wolności figuruje jako ostatnia w katalogu kar za przestępstwa skarbowe zawartym w art. 22 § 1 KKS. Ze względu na przepis poprzednio skomentowany (art. 26 § 1 KKS – kara ograniczenia wolności), zwłaszcza zaś ze względu na recypowany poprzez art. 20 § 2 KKS przepis art. 58 § 1 KK, ma ona charakter ostateczny, tzn. ograniczony do wypadków, gdy inne formy reakcji nie mogą spełnić celów kary. Jest to więc – jak trafnie zauważa V. Konarska-Wrzošek (Dyrektywy wyboru kary, s. 182 i n.) dyrektywa nakazująca traktowanie bezwzględnej kary pozbawienia wolności jako *ultima ratio* [L. Wilk, J. Zagrodnik, Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016].

Kolejno, odnosząc się do oskarżonego R. C., należało mieć na uwadze przepis art. 20 § 2 kks, do którego ma zastosowanie art. 18 § 3 kk mówiący o postaci sprawstwa nie wykonawczego w formie pomocnictwa. Był on bowiem jedynie osobą, która wynajmowała lokal dla zrealizowania celów Z. R.. W prawie karnym gospodarczym, skarbowym istnieje określenie tzw. słupa. Jest nią osoba fizyczna użyta przez przestępców podczas dokonywania oszustw gospodarczych. Słup posiada pełną zdolność do czynności prawnych, lecz ze względu na niski poziom inteligencji lub inne czynniki, które ograniczają jego zdolność percepcji, takie jak alkoholizm, ciężka choroba lub zaawansowany wiek, zostaje za swoją zgodą w rozumieniu prawa założycielem, kupcem lub prezesem spółki prowadzącej działalność przestępczą. Słup jest szefem danej organizacji jedynie *de iure, de facto* organizacją zarządza szara eminencja lub osoba starająca się pozostać anonimowa (strona internetowa: [https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82up_\(prawo\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82up_(prawo))). Nie ulega żadnym wątpliwościom, iż w niniejszej sprawie R. C., który miał ograniczoną zdolność w stopniu znacznym rozpoznania znaczenia czynu i kierowania postępowaniem z powodu zaburzeń psychicznych, podlega odpowiedzialności za pomocnictwo. Art. 11 § 2 kks daje możliwość sądowi odstąpienia od wymierzenia kary w stosunku do osób u których stwierdzono ograniczoną poczytalność w stopniu znacznym: jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa skarbowego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może orzec karę w wysokości nieprzekraczającej dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo skarbowe; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego wymienionego w art. 22 § 2 pkt 2-6, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów określonych w art. 29 pkt 4.

Mając na uwadze, iż oskarżony R. C. podlega odpowiedzialności na zasadach pomocnictwa oraz dodatkowo na zasadzie ograniczonej poczytalności w stopniu znacznym, istniały podstawy do odstąpienia od wymierzenia kary przy jednoczesnym skazaniu. Przede wszystkim nie dowiedziono, aby ze swojego procederu osiągał on jakiegokolwiek korzyści ekonomiczne. Przestępstwa karne skarbowe dokonywane są z reguły celem osiągnięcia właśnie takich korzyści, zaś jak ustalił oskarżyciel publiczny, oskarżony R. C. płacił najemcy J. P. kwotę 700 złotych za wynajem, i taką samą kwotę otrzymywał od podnajemcy Z. R., nie otrzymując dodatkowo żadnych pieniędzy. Ponadto na rozprawie sądowej oskarżony prawie w ogóle nie pamiętał okresu z zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 107 § 1 kks, odznaczając się bardzo słabym rozeznaniem w całej sprawie.

Zgodnie z art. 30 § 5 kks, w wypadku popełnienia przestępstwa z art. 107 § 1 kks, sąd orzeka o przepadku automatów do gier, a także znajdujących się w nich środków pieniężnych. Orzeczenie takie w związku z tym przepisem jest obligatoryjne. Kategoria określona w art. 29 pkt 1 KKS występuje w karnistyce pod nazwą "owoców przestępstwa" (*fructa sceleris*) lub "produktów przestępstwa" (*producta sceleris*). Kategorię tę w obecnym KKS ograniczono tylko do przedmiotów pochodzących "bezpośrednio" z przestępstwa skarbowego. Dezaktualizuje to problemy interpretacyjne, jakie wiązały się z określeniem pojęcia i zakresu przedmiotów pochodzących jedynie "pośrednio" z przestępstwa skarbowego, co oddala także ewentualne zarzuty niekonstytucyjności (zob. J. Raglewski, Przepadek, s. 53). Przedmioty pochodzące "bezpośrednio" z przestępstwa skarbowego to przedmioty czynności

wykonawczej. Pojęcie to nie obejmuje przedmiotów, które wprawdzie znalazły się we władztwie sprawcy w związku z popełnieniem przez niego przestępstwa skarbowego, jednak nie nastąpiło to w ramach realizacji jego znamion, ale niejako "przy okazji" (Zoll, Komentarz, s. 666). Przedmiotami omawianej kategorii mogą być np. urządzenia do gier, automaty, wyroby i znaki akcyzowe, wartości dewizowe, towar, którego nie przedstawiono do odprawy celnej, lub co do którego przed organem celnym zatajono rzeczywisty stan rzeczy albo podano dane niezgodne z rzeczywistością [L. Wilk, J. Zagrodnik, Kodeks karny skarbowy. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016]. Na podstawie art. 31 § 5 kks zarządono zniszczenie automatów wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr 1 pod poz. 1-3 (k. 554).

O kosztach obrony z urzędu rozstrzygnięto na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego A. B. kwoty 921,60 złotych, w tym kwotę 211,97 złotych podatku VAT, tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu oskarżonemu R. C..

Opłatę, w stosunku do oskarżonego Z. R., wymierzono na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. 1983 nr 49, poz. 223 t.j. ze zm.), zaś o kosztach orzeczono na mocy art. 627 kpk, obciążając go kosztami do kwoty 2.760,00 złotych. Na zasadach słuszności oraz przez wzgląd na niskie dochody oskarżonego R. C. zwolniono go od kosztów sądowych na podstawie art. 624 § 1 kpk.